

نگاه

در نشست دبیرخانه کنگره جهانی حضرت رضا(ع) بررسی شد الزامات برگزاری اجلاسیه کنگره جهانی حضرت رضاﷺ

زمینه‌ها و الزامات علمی و اجرایی برگزاری اجلاسیه کنگره جهانی حضرت رضا(ع)، در نشست مشترک دبیرخانه این کنگره، در دانشگاه قم بررسی شد.

به گزارش آستان نیوز، این نشست ۲۲مهرماه۱۴۰۵ با هدف توسعه تعاملات علمی و تبیین ابعاد اجتماعی معارف رضوی و با حضور رئیس و معاون پژوهشی دانشگاه قم، دبیر اجرایی کنگره جهانی حضرت رضا(ع) و جمعی از دست‌اندرکاران برگزار شد.

حجت الاسلام و المسلمین دکتر شریفی، رئیس دانشگاه قم، در ابتدای نشست با تأکید بر فعالیت در مسیر تحقق اهداف کنگره جهانی حضرت رضا(ع)، برنامه‌ریزی منسجم و همکاری مشترک را برای برگزاری این رویداد علمی ضروری دانست.

در ادامه، حاضران درباره ساختار علمی و اجرایی اجلاسیه تبادل نظر کردند و برگزاری آن در قالب برنامه‌ای یک‌روزه شامل افتتاحیه، چهار پنل تخصصی و اختتامیه مورد بررسی قرار گرفت.

هماهنگی با معاونت پژوهشی دانشگاه قم برای پشتیبانی مالی و اجرایی، ساماندهی مقالات، آماده‌سازی پوستر و پیگیری الزامات نمایه‌سازی علمی در پایگاه‌های ISC از دیگر محورهای این نشست بود.

همچنین بر برگزاری جلسه‌ای تکمیلی برای نهایی‌سازی عنوان اجلاسیه، تعیین محورهای مقالات و پنل‌های تخصصی و پیگیری امور اجرایی و هماهنگی‌های پژوهشی تأکید شد.

■ تشریف ۳۵۰ نابینا از چهار شهر کشور به حرم مطهر رضوی

همزمان با روز نابینایان، ۳۵۰ نفر از نابینایان شهرهای مشهد، همدان، بوشهر و دامغان به حرم مطهر رضوی مشرف شدند.

به گزارش آستان‌نیوز، این زائران در مراسمی در رواق دارالهدایه حضور یافتند. از این تعداد، ۲۵۰ نفر از شهرهای همدان، بوشهر و دامغان برای شرکت در برنامه‌های ویژه روز نابینایان به مشهد سفر کرده بودند.

میلاد شعیبی، رئیس اداره پایگاه‌های تخصصی آستان قدس رضوی با اعلام این خبر گفت: هر سال به مناسبت ۲۳ مهر، جمعی از نابینایان به زیارت حرم مطهر رضوی می‌آیند و میهمان مهمانسرای حضرت می‌شوند. همچنین تلاش می‌شود در طول سال برنامه‌های زیارتی برای دیگر توان‌یابانی که امکان حضور در حرم منور را دارند، برگزار شود. در این مراسم، برنامه‌های سخنرانی و مداحی برای زائران اجرا شد.

حجت‌الاسلام و المسلمین حسن فیروزی نیا، سخنران مراسم درباره فضائل حضرت زینب(س) گفت: نام زینب به معنای زینت پدر است و آن حضرت، دختر، خواهر و عمه امام بودند. او صبوری و شجاعت حضرت زینب(س) را از ویژگی‌هایی دانست که می‌تواند برای مسلمانان الگوباشد.

شماری از زائران نیز درباره حضورشان در این سفر سخن گفتند. احمد، زائر پنجاه و چهار ساله‌ای که از دامغان به مشهد آمده بود، اظهار کرد: چند سالی بود به زیارت نرفته بودم و با شنیدن خبر این برنامه، برای حضور دعوت شدم.

یکی از بانوان زائر از همدان نیز گفت: مدت‌ها آرزوی زیارت حرم منور امام رضا(ع) را داشته‌ام است. توکلی زاده، زائر دیگری که با صدنلی چرخ‌دار و همراهی دخترش در مراسم حضور یافته بود، اظهار کرد: بستگانش از او خواسته‌اند در ایشان دعا کنند تا آن‌ها نیز فرصت زیارت پیدا کنند. این برنامه با میهمانی بر سفره حضرت و اهدای هدایای متبرک آستان قدس رضوی به پایان رسید.

افزایش آمادگی حرم منور رضوی برای مواجهه با حوادث احتمالی

جلسه ستاد فرماندهی حوادث حرم مطهر رضوی، همزمان با روز ملی مدیریت بحران، با هدف بررسی اقدام‌های پیشگیرانه و افزایش آمادگی نیروها برگزار شد.

به گزارش آستان‌نیوز؛ غلامرضا نخعی، مدیر بحران و پدافند غیرعامل حرم مطهر، گفت: در این نشست راهکارهای پیشگیری از مخاطرات، رفع آسیب‌های شناسایی شده و آمادگی برای حوادث احتمالی به‌ویژه بارش‌های شدید بررسی شد. همچنین وظایف نیروهای اجرایی و عملیاتی در مناطق مختلف حرم منور یادآوری شد تا هنگام وقوع حادثه، هر فرد متناسب با مسئولیت خود اقدام کند.

به گفته نخعی، بخشی از آسیب‌های ناشی از نفوذ آب به بخش‌های زیرسطحی حرم شناسایی و برای رفع به سازمان نگهداری و عمران ارجاع شد که بخش عمده آن بر طرف شده است، با توجه به احتمال ورود حجم زیاد آب هنگام بارندگی، اقدامات لازم برای کاهش احتمال آب‌گرفتگی نیز در دستور کار قرار دارد.

او همچنین بر رعایت نکات ایمنی در کارگاه‌های عمرانی، به‌ویژه هنگام جوشکاری و برشکاری در مجاورت مواد اشتعال‌زا تأکید کرد. بررسی تجهیزات اطفای حریق، تأسیسات و مسیرهای هداایت آب نیز باید به‌طور مستمر انجام شود.

نخعی افزود: هشتاد‌هزار هوادشناسی و مدیریت بحران به بخش‌های مرتبط اطلاع‌رسانی می‌شود و در صورت نیاز، برای مدیریت جمعیت و کنترل تردد زائران هماهنگی خواهد شد. هدف این اقدامات، کاهش آسیب‌پذیری و حفظ سلامت و آرامش زائران است.

پایش سلامت خانواده‌های احسان‌پذیر در قالب «گوهرواره شفا»

همزمان با روز پرستار و ولادت باسعادت حضرت زینب کبری(س)، باشگاه گوهرشاد مرکز امور بانوان و خانواده بنیاد کرامت رضوی، «گوهرواره شفا» را اجرامی کند.

به گزارش آستان‌نیوز؛ فاطمه دژپر، مدیر مرکز امور بانوان و خانواده بنیاد کرامت رضوی در گفت‌وگو با خبرنگار ما، اظهار کرد: این طرح با مشارکت بانوان نیک‌اندیش متخصص در حوزه درمان و سلامت

برگزار می‌شود و گروه‌های اعزامی، به‌صورت منزل به منزل، در میان خانواده‌های احسان‌پذیر حضور پیدا می‌کنند.

دژپر خاطرنشان کرد: اجرای «گوهرواره شفا» با بهره‌گیری از ظرفیت گوهربانوان حوزه سلامت، در راستای گسترش خدمات حمایتی و توجه به سلامت خانواده‌های احسان‌پذیر و همزمان با هفته پرستار انجام می‌شود.

گفت‌وگو با سرپرست بخش کاشی‌های معماری رضوی درباره تولید و مرمت کاشی‌های حرم مطهر

از فرمول لعاب تا بازسازی کاشی‌های تاریخی حرم منور رضوی

حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ سال اشاره می‌کند؛ کاشی‌هایی که از بخش‌هایی از صحن‌های قدیمی، از جمله صحن انقلاب، برای بازسازی به کارخانه ارجاع شده‌اند. این قطعات در گذشته با کوره‌های چوب‌سوز و ترکیبات آن دوره پخته شده‌اند؛ در حالی که در بازسازی امروزی باید از تجهیزات موجود استفاده و در عین حال، رنگ و بافت کاشی قدیمی را بازآفرینی کرد.

در یکی از این پروژه‌ها، از پایه‌های آماده صنعتی استفاده نشد و فرمول بدنه با تکیه بر موادی مانند سیلیس و سنگ چخماق مورد بررسی قرار گرفت. همچنین لعاب‌کاری سنتی شیشه‌ای از نو بازسازی شد. این کار پس از حدود دو ماه و نیم پژوهش و آزمون‌های آزمایشگاهی به مرحله تولید رسید و کاشی‌های ساخته‌شده با نمونه تاریخی مقایسه شدند تا میزان هماهنگی آن‌ها بررسی شود.

بازسازی چنین قطعاتی به آزمون‌های مکرر نیاز دارد؛ زیرا حتی زمانی که رنگ ظاهری نزدیک به نمونه باشد، تفاوت در بافت، شفافیت لعاب یا رفتار کاشی در پخت می‌تواند نتیجه را از نمونه اصلی دور کند. آزمایشگاه با بررسی مواد و اصلاح فرمول‌ها، زمینه را برای رسیدن به محصولی متناسب با ویژگی‌های نمونه تاریخی فراهم می‌کند.

در بناهای تاریخی هماهنگ باشند.

■ بازبینی تک‌به‌تک کاشی‌ها برای حفظ اصالت بناهای متبرک

پس از خروج کاشی‌ها از کوره و سرد شدن آن‌ها، مرحله کنترل کیفیت انجام می‌شود. این متخصص کهنه‌کار در این باره با اشاره به اینکه در این مرحله، هر قطعه به‌صورت دستی و چشمی بررسی می‌شود تا نقص‌هایی مانند حفره، خط افتادگی لعاب یا ایراد ساختاری شناسایی شود؛ می‌گوید: این شیوه کنترل، به‌ویژه برای کاشی‌هایی که در فضاهای معماری و بناهای متبرک به کار می‌روند، اهمیت دارد. تفاوت‌های کوچک در رنگ، سطح یا ابعاد می‌تواند هنگام نصب در کنار هم دیده شوند؛ بنابراین بررسی هر قطعه پیش از ارسال، بخشی از روند حفظ هماهنگی محصول نهایی است.

کاشی‌های دارای نقص از محصول نهایی جدا شده و قطعات تأییدشده برای بسته‌بندی و ارسال به پروژه‌ها آماده می‌شوند.

■ بازسازی کاشی‌های تاریخی با قدمت حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ سال

بخش آ آزمایشگاه، نقطه عطف مهندسی معکوس و احیای میراث معماری کهن در این کارخانه است. آزمایشگاه کاشی در کنار کنترل فرمول و مواد، در بازسازی نمونه‌های تاریخی نیز نقش دارد. در این کار، کاشی قدیمی به‌عنوان نمونه‌ای برای بررسی ویژگی‌هایی مانند بدنه، رنگ، بافت و نوع لعاب در نظر گرفته می‌شود. هدف این است که کاشی تازه ساخته‌شده با ویژگی‌های نمونه تاریخی هماهنگ باشد و در کنار قطعات قدیمی، تفاوت آشکاری ایجاد نکند.

شهیدی به بازسازی کاشی‌های هفت‌رنگ با قدمت

موادی مانند سرنج، بوراکس و سیلیس در کوره دوار و در دمای حدود هزار و ۴۰۰ درجه سانتیگراد ذوب می‌شوند. ماده مذاب سپس به‌سرعت در آب سرد تخلیه و بر اثر شوک حرارتی، به دانه‌های شیشه‌ای تبدیل می‌شود. این دانه‌ها پس از آسیاب شدن در بالمیل، در تهیه لعاب به کار می‌روند.

شهیدی توضیح می‌دهد: در این روش، سرب در ساختار فریت تثبیت می‌شود و احتمال تماس مستقیم کارکنان با آن کاهش می‌یابد. به این ترتیب، تغییر در شیوه آماده‌سازی مواد، هم بر فرایند تولید اثر گذاشته و هم شرایط کار با ترکیبات لعاب را بهبود داده است.

■ دقت در فرمول و پخت برای حفظ اصالت نمونه‌های تاریخی

کیفیت کاشی به یک مرحله خاص وابسته نیست و مجموعه‌ای از عوامل در آن نقش دارد. بدنه باید متراکم و مستحکم باشد و لعاب نیز سطحی یکنواخت داشته باشد، به خوبی به بدنه بچسبد و عاری از ترک، حفره و سوزنی شدن باشد. پخت مناسب نیز در دوام محصول و حفظ رنگ آن در گذر زمان تأثیر دارد.

در میان مراحل تولید، فرمولاسیون لعاب و کنترل کوره حساسیت ویژه‌ای دارند. تغییر در نسبت مواد اولیه ممکن است شفافیت و رنگ لعاب را تحت تأثیر قرار دهد. از سوی دیگر، ضخامت لعاب‌کاری باید به‌درستی تنظیم شود؛ زیرا کم یا زیاد بودن آن می‌تواند ظاهر کاشی را تغییر دهد. هنگام پخت نیز نوسان دما ممکن است به سوزختن، تغییر شکل یا پخت ناقص قطعه منجر شود. به همین دلیل، کنترل مواد اولیه، رعایت نسبت‌های فرمول و نظارت بر دمای کوره، بخش‌های جدایی‌ناپذیر تولید به شمار می‌روند. این حساسیت به‌ویژه در سفارش‌هایی اهمیت دارد که باید با نمونه‌های موجود

وحدانه آخوند شریف | تولید کاشی‌های سنتی برای بناهای متبرک، فقط به ساخت یک قطعه زیبا محدود نمی‌شود. دوام بدنه، ترکیب لعاب، شیوه پخت و هماهنگی رنگ و بافت با معماری بنا، همگی در کیفیت محصول نهایی نقش دارند. در شرکت آرایه‌های معماری رضوی، تولید کاشی با حفظ روش‌های سنتی و بهره‌گیری از تجهیزات جدید ادامه دارد؛ رویکردی که در کنار ساخت کاشی برای پروژه‌های جاری، امکان بازسازی نمونه‌های تاریخی را نیز فراهم می‌کند.

حسین شهیدی، سرپرست بخش لعاب، کوره و آزمایشگاه کاشی این شرکت، ۲۴ سال است در بخش‌های مختلف تولید فعالیت می‌کند. او در این مدت با آماده‌سازی مواد اولیه، فرمولاسیون لعاب، کار با کوره‌ها و بررسی کیفیت کاشی‌ها سروکار داشته است. تجربه‌ای که از نگاه او، اهمیت دقت در همه مراحل را نشان می‌دهد؛ زیرا تغییر در ترکیب مواد یا نوسان دمای پخت می‌تواند نتیجه کار را تغییر دهد.

حسین شهیدی در این گفت‌وگو از راه‌های فرمولاسیون لعاب، مهار سمیت سرب از طریق تولید فریت، بازسازی بدنه و لعاب کاشی‌های چند صدساله حرم امامان(ع) می‌گوید.

شهیدی به عنوان یک متخصص پیشکسوت معتقد است پایبندی به کیفیت لعاب و صیانت از سلامت همکاران با جایگزینی لعاب‌های سربی آزاد با ترکیبات نوین فریتی، بزرگ‌ترین دستاورد فنی ما در مسیر خدمت به پارگاه ملکوتی امام هشتم(ع) بوده است.

■ تولید سنتی با زیرساخت‌های به‌روز

کاشی سنتی ایرانی بر پایه روش‌هایی شکل گرفته که در آن مهارت دست و شناخت مواد اولیه اهمیت زیادی دارد. با این حال، حفظ شیوه ساخت به معنای ثابت ماندن همه تجهیزات و زیرساخت‌ها نیست. در کارخانه کاشی شرکت آرایه‌های معماری رضوی، روش‌های سنتی ساخت در کنار امکانات جدید به کار گرفته می‌شوند. به گفته شهیدی، این مجموعه در حال حاضر ۲۷ کوره پخت سنتی و دو کوره خشک‌کن دارد. همچنین کوره پیشرفته «رولری» به خط تولید اضافه شده است؛ تجهیز که سرعت و ظرفیت پخت را افزایش داده و توان تولید کارخانه را برای پاسخ‌گویی به نیاز پروژه‌ها بیشتر کرده است. در این ترکیب، روش‌های سنتی ساخت و تزئین کاشی حفظ می‌شوند و بخشی از فرایند پخت با استفاده از تجهیزات جدید انجام می‌شود.

■ حرکت از لعاب‌های سنتی سربی به سمت سلامت کارکنان

یکی از تغییرات مهم در تولید لعاب، حرکت از لعاب‌های سنتی سربی به استفاده از فریت بوده است. در گذشته، برخی از لعاب‌های مورد استفاده در کاشی‌سازی حاوی ترکیبات سرب بودند. کار با این مواد می‌توانست سلامت کارکنان را با خطر مواجه کند؛ به همین دلیل، تولید فریت در کارخانه در دستور کار قرار گرفت. در این فرایند،

گزارش

روایت بازآفرینی میراث تاریخی در آستان دو خورشید کاظمین

پایان مرمت سردر «باب‌القبله»؛ آغاز درخشش کاشی‌های هفت‌رنگ

■ مستندسازی و مرمت مرحله‌به‌مرحله

مهندس بازی، ناظر پروژه در کاظمین، گفت: پیش از آغاز عملیات اجرایی، مطالعات و آسیب‌شناسی بخش‌های مختلف صحن انجام‌شد. در این مرحله، جداره‌ها و قطعات کاشی با ثبت نزدیک به ۷ هزار فریم عکس مستندنگاری شدند و دفترچه‌فنی آسیب‌شناسی تهیه‌شد.

به گفته او، پس از کدگذاری و نقشه‌برداری، کاشی‌ها از محل خود جدا شدند و بستر آجری برای نصب دوباره آماده شد. آماده‌سازی بندها با روش سنتی «خندان کردن» انجام گرفت؛ روشی که در آن بندهای فرسوده خالی می‌شوند تا ملات تازه در بستر نفوذ کند و اتصال مناسبی ایجاد شود. سپس با ساروکشی و استفاده از طناب‌های سنتی تهیه شده از لیف خرما، بستر کار برای مهار مکانیکی کاشی‌ها تقویت شد.

برای نصب مجدد کاشی‌ها و اتصال دستک‌های پشت آن‌ها، از ترکیب مصالح تخصصی استفاده‌شد. در قسمت‌های مفقود و محل بندکشی‌ها نیز موزن‌سازی رنگی متناسب با نقوش قاجاری انجام گرفت و طرح‌ها با قلم‌گیری دست‌ساز تکمیل شدند. در پایان، سطوح با پوشش حفاظتی تثبیت‌کننده پوشانده شدند تا لعاب کاشی‌ها تثبیت و نفوذ رطوبت محدود‌شود.

ناظر پروژه گفت: بخشی از عملیات به مرمت و تثبیت کاشی‌های تاریخی اختصاص داشت و بخش دیگر شامل بازآل‌تولید قطعاتی بود که امکان مرمت آن‌ها وجود نداشت. باتوجه به نبود کوره و کارگاه‌های استاندارد سنتی در عراق، ساخت کاشی‌های جایگزین به کارگاه‌های تخصصی ایران سپرده شد. این قطعات با الگوبرداری از شیوه ساخت، رنگ‌های معدنی و روش پخت کاشی‌های قاجاری تولید و پس از بسته‌بندی ایمن به کاظمین منتقل شدند.

بازی اضافه کرد: تولید قطعات جدید نیازمند آزمون‌های متعدد بود. قالب‌ها چندین بار بازبینی شدند و فرمولاسیون رنگ‌ها بیش از ۲۰ مرتبه در آزمون‌ها و پخت‌های آزمایشی بررسی شد تا کاشی‌های تازه با نمونه‌های تاریخی هماهنگی داشته‌باشند.

پایان مرمت سردر باب‌القبله، نخستین مرحله از برنامه گسترده حفاظت و ساماندهی کاشی‌های صحن قریش است. این پروژه با حفظ قطعات اصیل، بازتولید بخش‌های غیر قابل مرمت و به‌کارگیری روش‌های سنتی و تخصصی دنبال می‌شود تا مرمت دیگر بخش‌های صحن نیز در ادامه انجام شود.

زیارتگاه‌های مهم شیعیان به‌شمار می‌رود. شکل‌گیری و گسترش این مجموعه در طول دوره‌های تاریخی، حاصل توسعه و بازسازی‌های پیاپی بوده است. صحن‌ها، ورودی‌ها و آرایه‌های معماری حرم، افزون بر کارکرد زیارتی، بازتاب‌دهنده دوره‌های گوناگون هنر و معماری اسلامی‌اند. کاشی‌کاری‌های صحن قریش نیز بخشی از این میراث تاریخی است؛ آثاری که با گذشت زمان و در اثر شرایط محیطی، نیازمند حفاظت و مرمت‌شده‌اند.

جعفریانی با اشاره به رویکرد پروژه اظهار کرد: مرمت صحن قریش با هدف احیای هویت بصری و تقویت استحکام کابندی بنا و با بهره‌گیری از فنون سنتی انجام می‌شود. او افزود: استفاده از توان فنی متخصصان داخلی و رعایت استانداردهای علمی، از اصول اجرای این طرح است.

■ کاشی‌هایی با قدمت حدود ۱۵۰ سال

مهندس اکبریان، مدیر پروژه مرمت صحن قریش، گفت: کاشی‌های هفت‌رنگ این صحن به دوره قاجار تعلق دارند و قدمت آن‌ها به حدود ۱۵۰ سال می‌رسد. این کاشی‌ها به‌مرور بر اثر نفوذ رطوبت، نشست‌های ساختاری و شرایط اقلیمی دچار آسیب‌هایی همچون طبله‌شدن، ترک‌خوردگی، شکستگی و ریزش لعاب شده‌بودند.

او توضیح داد: راهبرد مرمت بر حفظ حداکثری مصالح اصیل بنا استوار بوده است، به همین دلیل حتی کاشی‌هایی که تنها حدود ۲۰ درصد از آن‌ها باقی مانده بود، تخریب نشدند و در عوض، تثبیت، وصالی و استحکام‌بخشی شدند.

صحن قریش شامل جداره‌های پیرامونی، طاق‌نماهای دوطبقه، بخش‌های سرپوشیده و سه ورودی اصلی «باب‌القبله»، «باب‌المراد» و «باب صاحب‌الزمان(عج)» است. مجموع مساحت بخش‌هایی که در این طرح قرار است ساماندهی و مرمت شوند، حدود ۳ هزار و ۷۰۰ مترمربع است. عملیات به‌صورت مرحله‌ای پیش می‌رود و پایان مرمت باب‌القبله، زمینه‌را برای ادامه کار در دیگر بخش‌های صحن فراهم کرده است. اکبریان افزود: پیش از این نیز پیمانکارانی برای اجرای طرح وارد عمل شده بودند، اما نتیجه مورد انتظار حاصل نشده بود. به گفته او، این بار مدیریت حرم کاظمین با پذیرش پروتکل‌های علمی و زمان‌بندی مورد نیاز برای مرمت بنیادین، کیفیت کار را در اولویت قرار داد و نتیجه فاز نخست با استقبال متولیان حرم روبه‌رو شد.